

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 19.08. 2002 r.

35702

RPO-412419-IX-902/02/WR

Pan
Jerzy Szmajdziński
Minister Obrony Narodowej

Szanowny Panie Ministrze,

Uprzejmie informuję Pana Ministra, że pracownicy Biura Rzecznika, w dniach 26 i 27 czerwca 2002 r. wizytowali Dowództwo 12 Dywizji Zmechanizowanej (DZ) w Szczecinie oraz podległą jej 12 Brygadę Zmechanizowaną (BZ).

Celem wizyty było sprawdzenie przestrzegania praw obywatelskich wobec żołnierzy służby zasadniczej i kadry oraz zapoznanie się z warunkami zakwaterowania i szkolenia.

1. Podczas rozmów prowadzonych z Dowództwem 12 Dywizji Zmechanizowanej podniesiony został problem znacznego zmniejszania stanów osobowych żołnierzy zasadniczej służby wojskowej. Do pełnego ukompletowania czasu „ P ”, brak jest ok. 1500 żołnierzy. Sytuacja ta stwarza problemy zarówno organizacyjne jak też szkoleniowe. Wymaga to bowiem, kierowania żołnierzy do tych jednostek, które nie są w stanie samodzielnie wystawić służb dyżurnych i wart oraz wykonywać innych zadań związanych z codziennym funkcjonowaniem pododdziałów. Występujące braki w obsadzie etatowej powodują również, że żołnierze w większym stopniu obciążeni są różnego rodzaju służbami oraz pracami porządkowymi. Zakłóca to i dezorganizuje harmonogram szkolenia, rzutując na poziom wyszkolenia żołnierzy. Wpływa też ujemnie na prawnie zagwarantowaną możliwość korzystania z przepustek i urlopów.

2. Pomimo wcześniejszego sygnalizowania problemu w dalszym ciągu do jednostek wojskowych wcielani są poborowi z oddalonych miejsc zamieszkania. W jednostkach 12 DZ odbywają służbę zasadniczą żołnierze mieszkający w okolicach Krakowa, Nowego Targu i Zakopanego. Z przeprowadzonych rozmów wynika, że nie proponowano im służby bliżej ich miejsc zamieszkania. Długi czas dojazdu do rodziny

(sięgający czasem 16 godzin) oraz opisane wyżej uwarunkowania powodują, że żołnierze mają trudności z wyjazdem na przepustki.

3. Istotnym problemem dla kadry, tak jak w innych garnizonach, są sprawy mieszkaniowe. Na pierwsze mieszkanie w 12 BZ oczekuje ok. 170 żołnierzy zawodowych a 20 na poprawę warunków zamieszkania. W ramach prowadzonej restrukturyzacji Sił Zbrojnych, do jednostek 12 DZ przybyło dużo kadry z innych garnizonów co powoduje, że muszą oni przebywać poza rodziną i prowadzić dwa gospodarstwa. Podnosi to koszty utrzymania. Dlatego kadra, dla której problemem staje się utrzymanie dotychczasowego poziomu życia, krytycznie ocenia fakt, że na fundusz nagrodowy, wyróżniająca się 12 BZ otrzymała 15 tys. złotych (na ok. 700 żołnierzy zawodowych). Zdaniem przedstawicieli korpusów osobowych zbyt małe kwoty przeznaczane są na zapomogi, wobec wciąż wzrastającej liczby kadry zwracającej się o taką pomoc. Podkreślano, że żołnierze powołani do służby po 1 stycznia 1999 r. poza podatkiem, potrącaną mają dodatkowo składkę na ZUS. Zmniejsza to znacznie otrzymywane skromne środki finansowe. Nie spotkała się z aprobatą kadry inicjatywa tzw. „tanich wczasów.” Powodem tego zdaniem rozmówców, jest brak możliwości wyjazdu poza sezonem z dziećmi w wieku szkolnym oraz dodatkowe koszty związane z przygotowaniem się do wczasów. (ubrania, obuwie itp.)

4. Duże niezadowolenie kadry wywołała decyzja o wstrzymaniu wypłat za posiadanie klasy specjalisty. Zdaniem zainteresowanych ma to istotne znaczenie dla tych żołnierzy zawodowych, którzy w najbliższym czasie odejdą na emeryturę, ponieważ podstawa naliczenia tego świadczenia będzie odpowiednio niższa. Sygnalizowano, że dotychczas nie zostały wypłacone należności za szkolenie poligonowe, na którym 12 BZ była w maju br.

5. Z powszechną krytyką spotkała się działalność Wojskowej Agencji Mieszkaniowej, (WAM) szczególnie za ustalanie wysokości czynszu a także wprowadzane utrudnienia związane z wykupem zajmowanych mieszkań. Zdaniem kadry WAM oczekując na zmiany obowiązujących przepisów mieszkaniowych, (mają być wyznaczone budynki mieszkalne, w których będą mieszkania funkcyjne na czas pełnienia służby) z własnej inicjatywy zablokowała sprzedaż mieszkań w niektórych budynkach przewidywanych do tego celu pomimo, iż nie ma żadnych innych przepisów regulujących ten problem.

6. Podczas pobytu w 12 BZ nie stwierdzono przypadków funkcjonowania tzw. „fali.” Podkreślić należy, że nowi żołnierze kierowani są do pododdziałów jednorodnych (jednego wcielenia), którymi dowodzą sprawdzeni i najlepsi dowódcy. Właściwe podejście dowódców wszystkich szczebli do tego problemu, oraz ich skuteczne działanie, pozwoliły na wyeliminowanie tych niedozwolonych i niebezpiecznych praktyk.

7. Podniesiony został również problem służb dyżurnych pełnionych w jednostkach 12 DZ przez podoficerów zawodowych. Brak stosownych uregulowań finansowych

powoduje, iż za pełnione służby nie są im wypłacane należne gratyfikacje. Sytuacja taka istnieje od roku ubiegłego, kiedy to w strukturach Dywizji dokonano zmiany etatów podoficerów służby zasadniczej na etaty podoficerów zawodowych. Sprawa ta wymaga pilnego rozwiązania.

Przedstawiając te istotne i trudne sprawy, wyrażam nadzieję, że podjęte przez Pana Ministra działania spowodują ich szybkie rozwiązanie.

Będę wdzięczny Panu Ministrowi za poinformowanie mnie o zajęтым stanowisku wobec przedstawionych problemów.

Z wyrazami poważania
ZASTĘPCA
Rzecznika Praw Obywatelskich
/-/ dr Jerzy Świątkiewicz

Pan
Jerzy Szmajdziński
Minister Obrony Narodowej

Szanowny Panie Ministrze,

Uprzejmie informuję Pana Ministra, że pracownicy Biura Rzecznika, w dniu 27 czerwca 2002 r. wizytowali polskich żołnierzy pełniących służbę w Wielonarodowym Korpusie Północny-Wschód w Szczecinie.

Celem wizyty było sprawdzenie przestrzegania praw obywatelskich oraz zapoznanie się z warunkami służby.

W Korpusie służbę aktualnie pełni 156 żołnierzy zawodowych w tym 50 z Polski. Podczas prowadzonych rozmów podnoszono następujące sprawy:

1. Dotychczas nie uregulowana jest problematyka kompetencji władzy dyscyplinarnej, żołnierzy polskich, pełniących służbę w Korpusie. Proponowano aby zrobić to, na wzór jaki przyjęli Niemcy i Duńczycy, wprowadzając stanowisko senior polish

(starszy narodowy) z odpowiednim usytuowaniem prawnym w tym z możliwością wyznaczania i odwoływania z tego stanowiska.

2. Szybkiego uregulowania prawnego wymaga problem posiadania broni przez żołnierzy zawodowych Niemiec i Danii, pełniących służbę w Korpusie. Dotychczas, pomimo sygnalizowania tego problemu, nie wydano stosownych przepisów a Departament Prawny MON, mimo monitowania, nie zajął w tej sprawie stanowiska.

3. Dużo niezadowolenia i rozgoryczenia, kadry wyznaczonej do służby w Korpusie, wzbudza brak pewności co do dalszej służby w wojsku. Żaden z nich nie potrafił odpowiedzieć jakie stanowisko i gdzie będzie zajmował. Zwracano uwagę, iż na stanowiska które wcześniej zajmowali, wyznaczono innych żołnierzy zawodowych. Potwierdzeniem tych obaw jest to, że zajmowane przez nich mieszkania służbowe przydzielane są wyłącznie na czas służby w Korpusie. Podkreślano, że w ich odczuciu, spowodowane jest to tym, iż powszechnie uważa się, że służba w Korpusie przynosi wiele korzyści finansowych, co zresztą nie polega na prawdzie. Rozmówcy często stawiali pytanie, dlaczego nie chce się wykorzystać ich doświadczeń i wiedzy w dalszej służbie.

4. Odrębnego potraktowania wymaga problem żołnierzy służby zasadniczej pełniących służbę w Korpusie. Stanowią oni niejako wizytówkę nie tylko Wielonarodowego Korpusu, lecz także tzw. polskiego elementu, a w konsekwencji Sił Zbrojnych RP. W poczuciu dużej odpowiedzialności za swój wygląd zewnętrzny, z uwagi na brak możliwości wymiany zniszczonego obuwia i umundurowania, dokonują zakupu tych przedmiotów, za własne, bardzo szczupłe środki finansowe. Dodać należy, otrzymywany przez nich żołd, jest taki jak innych żołnierzy Wojska Polskiego. Powyższy problem dotyczy także żołnierzy nadterminowych i kontraktowych.

Przedstawiając te istotne i trudne sprawy, wyrażam nadzieję, że podjęte przez Pana Ministra działania spowodują ich szybkie i pomyślne rozwiązanie.

Będę wdzięczny Panu Ministrowi za poinformowanie mnie o zajęтым stanowisku wobec przedstawionych problemów.

Z wyrazami szacunku
ZASTĘPCA
Rzecznika Praw Obywatelskich
/-/ dr Jerzy Świątkiewicz